

Θεολογικά Χρονικά

Συνέδρια – Ἡμερίδες – Συμπόσια

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

«Ζ' Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο
Νεοελληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης»

Ἀπὸ 31 Μαρτίου ἕως καὶ 2 Ἀπριλίου ἔλαβε χώρα στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν τὸ «Ζ' Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο Νεοελληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης», τὸ ὁποῖο διοργάνωσε τὸ Τμῆμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. σὲ συνεργασία μὲ τὸ Τμῆμα Ἀρχιτεκτόνων-Μηχανικῶν τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν, καθὼς καὶ εἰδικῶν ἐπιστημόνων-Καθηγητῶν καὶ ἄλλων Πανεπιστημιακῶν Τμημάτων.

Στὶς ἐπιμέρους Συνεδρίες παρουσιάσθηκαν ἀπὸ τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονες-εἰσηγητὲς θέματα ποὺ ἀφοροῦν τὴ ναοδομία, τὴ ζωγραφικὴ, τὴ γλυπτικὴ, τὰ προσφυγικὰ κειμήλια, τὶς καταγραφὲς καὶ τὴ συντήρηση, τὴ μικροτεχνία καθὼς καὶ τὶς ἀρχαιακὲς καὶ ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες γιὰ τὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ καλύπτει τὸν 19ο καὶ τὸν 20ὸ αἰ. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν καθιερωμένη πλέον ἀνά διετία συνάντηση εἰδικῶν ἐπιστημόνων στὸ ἀντικείμενο τῆς Νεοελληνικῆς Τέχνης, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μοναδικὴ στὸ εἶδος τῆς εὐκαιρία σὲ νέους ἀλλὰ καὶ καταξιωμένους ἐπιστήμονες νὰ παρουσιάσουν τὰ πορίσματα τῆς ἔρευνάς τους. Τέλος ἀναμένεται νὰ δημοσιευτεῖ, ὅπως καὶ στὰ προηγούμενα Συμπόσια,

ὁ τόμος τῶν Πρακτικῶν μὲ τὶς ἐργασίες ποὺ παρουσιάσθηκαν.

«Ἐρμηνευτικὲς προσεγγίσεις
στὴν Ἁγία Γραφή»

Ἡ 6η συνάντηση γιὰ τὸ τρέχον ἀκαδημαϊκὸ ἔτος τοῦ Σεμιναρίου Ὁρθοδόξου Ἐρμηνευτικῆς Θεολογίας *Exegeticum* «Ἐρμηνευτικὲς προσεγγίσεις στὴν Ἁγία Γραφή», ποὺ διοργάνωσε τὸ Ἐργαστήριο Βιβλικῶν Σπουδῶν τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., ἔλαβε χώρα τὴν Πέμπτη 27 Ἀπριλίου 2023.

Προσκεκλημένη εἰσηγήτρια ἦταν ἡ Sandrine Caneri, καθηγήτρια Βιβλικῶν Σπουδῶν στὸ Ἰνστιτοῦτο Ὁρθόδοξης Θεολογίας «Ἅγιος Σέργιος» στὸ Παρίσι, μὲ θέμα: «Ἐχει ἐπηρεάσει ἡ ἰουδαϊκὴ παράδοση τὴν ἐρμηνευτικὴ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας;». Ἡ εἰσηγήτρια στὴν ἐμπεριστατωμένη διάλεξή της ἐξέτασε ἀρχικὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο οἱ Ραββῖνοι προσέγγιζαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸν Μεσαίωνα τὴν Τορὰ, καθὼς καὶ τὰ προβλήματα ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦν ἐρμηνεύοντάς την κατὰ πόσο δηλαδὴ αὐτὴ ἀποτελεῖ προῖον θείας ἔμπνευσης καὶ κατὰ πόσον ἐπιδέχεται διαφορετικὲς καὶ ἀντικρουόμενες μεταξὺ τους ἐρμηνεῖες. Κατόπιν, στὸ πλαίσιο

μιάς συγκριτικής ανάλυσης, ή εισηγήτρια έπιχείρησε νά εξετάσει τά αντίστοιχα έρωτήματα πού έθεσαν οί Πατέρες τών πρώτων χριστιανικών αιώνων στην έρμηνευτική προσέγγισή τους.

ΜΑΪΟΣ

*«Άτομο και Κοινότητα στην ανάπτυξη
του Δημόσιου λόγου
της Όρθόδοξης Έκκλησίας»*

Στό Συνεδριακό κέντρο Θεσσαλίας στην πόλη του Βόλου έλαβαν χώρα μεταξύ 11 και 14 Μαΐου οί έργασίες του συνεδρίου με θέμα: «Άτομο και Κοινότητα στην ανάπτυξη του Δημόσιου λόγου της Όρθόδοξης Έκκλησίας», πού διοργανώθηκε από τό Τμήμα Προτεσταντικής Θεολογίας του Πανεπιστημίου του Münster σέ συνεργασία με τό Cluster of Excellence «Πολιτική και Θρησκεία» του ίδιου Παν. και την Άκαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου.

Η κεντρική διάλεξη του συνεδρίου δόθηκε από τον Jose Casanova, όμóτ. Καθηγητή του Πανεπιστημίου Georgetown των Η.Π.Α., ό όποιος αναφέρθηκε στους στενούς δεσμούς μεταξύ της άτομικότητας και της κοινότητας και στους τρόπους με τους όποιους καθεμία από αυτές τις έννοιες διαμορφώνει την άλλη σέ διάφορα περιβάλλοντα, όπως για παράδειγμα στις χριστιανικές παραδόσεις, την Εύρωπαϊκή Αναγέννηση ή την έκκοσμικευμένη κοινωνία των Η.Π.Α.

Έν συνεχεία ή Elisabeth Gräb-Schmidt από τό Πανεπιστήμιο της Τυβίγγης προσέγγισε τό δικαίωμα της θρησκευτικής έλευθερίας σέ μία κοσμική κοινωνία από θεολογική άποψη, συζητώντας τις

διαφορές μεταξύ άνεκτικότητας και έλευθερίας, την άλληλεπίδραση μεταξύ της άτομικης έλευθερίας συνείδησης και της προσήλωσης σέ πεποιθήσεις ως μέρος της θρησκευτικής έλευθερίας και τέλος τη διαφορά ανάμεσα στον διαχωρισμό και την άνεξαρτησία στην πολιτική και την ήθική, αλλά και στη σχέση της έξουσίας με τη θρησκεία.

Τέλος, ή Katharina Kunter από τό Πανεπιστήμιο του Έλσίνκι μίλησε για την άπρόθυμη άποδοχή της έννοιας των άνθρωπίνων δικαιωμάτων από τις προτεσταντικές έκκλησίες και για τον τρόπο με τον όποιον αυτή ή άποδοχή διαμορφώθηκε τελικά από τά σημαντικά γεγονότα του 20ού αιώνα, όπως αρχικά οί δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι και τά πολλαπλά τραύματα πού προκάλεσαν, και άργότερα ή σταδιακή ένοποίηση της Εύρώπης, άναδεικνύοντας αυτές τις άλλαγές με παραδείγματα από τον χώρο των καλών τεχνών στις προτεσταντικές περιοχές.

*«Οί Σλαβικές Σπουδές
στην Ελλάδα. Μισός αιώνας προόδου
και έπιτευγμάτων»*

Στην πόλη της Θεσσαλονίκης πραγματοποιήθηκε μεταξύ 12 και 13 Μαΐου ή Δ΄ Συνάντηση Έλλήνων Σλαβολόγων με θέμα: «Οί Σλαβικές Σπουδές στην Ελλάδα. Μισός αιώνας προόδου και έπιτευγμάτων». Την έναρκτήρια όμιλία, υπό τον τίτλο: «Οί Σλαβικές Σπουδές στο Α.Π.Θ. και στην Ελλάδα: Μισός αιώνας προόδου και έπιτευγμάτων», έκφώνησε ό Ήλιος Εύαγγέλου, Καθηγητής Έκκλησιαστικής Γραμματείας και πνευματικού βίου των Σλαβικών λαών στο

Τμήμα Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., ὁ ὁποῖος καὶ ἀναφέρθηκε στὸν κομβικὸ ρόλο τοῦ διαδραμάτισαν γιὰ τὴν καλλιέργεια τῶν Σλαβικῶν σπουδῶν στὴν Ἑλλάδα μεταξὺ ἄλλων οἱ καθηγ. τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Θεσσαλονίκης καὶ Ἀθηνῶν Ἀντώνιος-Αἰμίλιος Ταχιάος, Ἰωάννης Ταρνανίδης, καὶ Δημήτριος Γόνης.

Ἀπὸ ἄποψη θεολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἐνδιαφέροντος, σημαντικὲς ὑπῆρξαν οἱ εἰσηγήσεις τῆς ἀναπλ. Καθηγήτριας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. κ. Τατιάνας Μπορίσοβα μὲ θέμα τὴ σλαβικὴ μετάφραση τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνα εἰς τοὺς Ἁγίους τῆς Λαύρας τῶν Σηλαίων τοῦ Κιέβου ἀπὸ τὸν Μελέτιο Συρίγο, καθὼς καὶ τοῦ ἀναπλ. καθηγητῆ τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἀθανάσιου Ἀθανασιάδη, σχετικὰ μὲ τὸ αἶτημα αὐτοκεφαλίας τῆς λεγόμενης «Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας» τὸ 1967, ὅπου παρουσιάστηκε καὶ σχολιάστηκε μία ἐν πολλοῖς ἄγνωστη ἐπιστολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα, ἡ ὁποία φανερώνει ὀρισμένες πτυχὲς τῆς διορθόδοξης πολιτικῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ψυχροῦ Πολέμου. Ἐπίσης ὁ ἐπίκ. καθηγητῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Πολύδωρος Γκοράνης εἰσηγήθηκε τὸ θέμα: «Ὁ Ντοστογιέφσκι περὶ Εὐρωπαϊσμοῦ καὶ Σλαβισμοῦ μὲ τὴν ὀπτικὴ τοῦ Ἰουστίνου Πόποβιτς».

Θεολογικὸ ἐνδιαφέρον παρουσίασε καὶ ἡ εἰσήγηση τῆς καθηγήτριας τοῦ Α.Π.Θ. Σουλτάνας Λάμπρου, ἀναφορικὰ μὲ τὴ συμβολὴ τοῦ κινήματος τοῦ ἡσυχασμοῦ στὴ διάδοση τῆς τιμῆς τῆς ὀσίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπιβατηνῆς, τόσο στὸν σλαβικὸ ὅσο καὶ στὸν ἑλληνικὸ κόσμο. Ἡ συνάντηση ἔκλεισε μὲ συζήτηση Στρογγυλῆς Τραπέζης μὲ θέμα: «Οἱ Σλαβικὲς Σπουδὲς στὴν Ἑλλάδα: Ἐξελίξεις καὶ προοπτικὲς».

ΙΟΥΝΙΟΣ

«Ἄνθρωπος, φύση καὶ κοινωνία
στοὺς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας
(2ος-5ος αἰ.)»

Μὲ ἀφορμὴ τῆ συμπλήρωση 80 χρόνων κυκλοφορίας τῆς σειρᾶς ἔκδοσης πατερικῶν κειμένων *Sources Chrétiennes* καὶ μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν, τοῦ Ἰνστιτούτου *Sources Chrétiennes*, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λυὼν καὶ τῆς Καθολικῆς καὶ Προτεστάντικης Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου, διοργανώθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τὶς 26 ἕως καὶ τὶς 29 Ἰουνίου Διεθνὲς Θεολογικὸ συνέδριον μὲ τίτλο: «Ἄνθρωπος, φύση καὶ κοινωνία στοὺς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (2ος-5ος αἰ.)».

Μέσα ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις γνωστῶν πανεπιστημιακῶν δασκάλων καὶ ἐρευνητῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ἐπιχειρήθηκε ἡ ἀνάδειξη τῆς ἐπικαιρότητας τοῦ κηρύγματος τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸν σύγχρονον κόσμον. Κύριες θεματικὲς τοῦ συνεδρίου –μεταξὺ ἄλλων– ἦταν: ἡ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ φυσικὸ περιβάλλον, ἡ ἰσότητα τῶν δύο φύλων, ἡ δίκαιη κατανομὴ τοῦ πλούτου καὶ τὸ χάσμα μεταξὺ πλούσιων καὶ φτωχῶν.

Ἰδιαίτερη ἀναφορὰ ἀξίζει στὴν εἰσήγηση τοῦ διεθνοῦς φήμης Ἰησοῦιτη καὶ συστηματικοῦ θεολόγου Michel Fédou σχετικὰ μὲ τὸν αἰσθητὸν κόσμον κατὰ τὸν Ὠριγένη. Παρὰ τὸ ἔντονον πλατωνικὸ ἀποτύπωμα στὸν Ἀλεξανδρι-

νὸ συγγραφέα, ποὺ τὸ σῶμα ὑποτιμᾶται πρὸς ἔπαινο τοῦ νοητοῦ κόσμου, ὁ Fédon ἀνέδειξε ὅτι στὸν Ὡριγένη τόσο ἡ κτίση ὅσο καὶ ἡ Γραφή ἀναφέρονται σὲ κρυμμένα μυστήρια – ἀναφορὰ ποὺ καθίσταται δυνατὴ μέσω τῆς σάρκας, ἥτοι τῆς φυσικῆς στοιχείωσής τους.

Ἐπιπλέον, ὁ Ὡριγένης δὲν ἐνδίδει στὸν πειρασμὸ νὰ ἀπογυμνώσει τὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξὴ ἀπὸ τὴ σωματικότητα στὴν ἐσχατολογικὴ διάστασή της καὶ ὑπογραμμίζει τὴ σημασία τὴν ὁποία ἔχει γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἡ ἐπίγεια ζωὴ, ὅπως καὶ τὴν εὐθύνη του ἀπέναντι στὸν γήινο κόσμο.

Σημαντικὴ ἐπίσης ὑπῆρξε ἡ εἰσήγησι τοῦ καθηγ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ

Α.Π.Θ. κ. Φώτιου Ἰωαννίδη ἀναφορικὰ μὲ τὸν γάμο κατὰ τὸν ἱ. Αὐγουστῖνο. Ὁ ἐπίσκ. Ἰππῶνος θεωρεῖ δεδομένο ὅτι ὁ γάμος εἶναι ἀπόλυτο ἀγαθὸ, θεσμοθετημένο ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἀνυψωμένο στὸν ὑπέρτατο ρόλο νὰ ἐκπροσωπεῖ τὴν ἔνωσι τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν Ἐκκλησία. Στὴν πραγματεία του *De bono coniugali*, ἐπιχειρεῖ νὰ συνδέσει τὴ σχέση τῶν συζύγων μὲ τὴν ἔννοια τῆς φιλίας, ἓνα θέμα πολὺ ἀγαπητὸ στὸν ἴδιο. Ὁ γάμος θεωρεῖται ὡς ἡ πρώτη μορφή φιλίας, ἐνῶ ἡ ἴδια ἡ φιλία θεωρεῖται ὡς μιὰ δύναμη (*vis*), ἓνα μέγα ἀγαθὸ ποὺ ἐνυπάρχει σὲ κάθε ἄνθρωπο, μιᾶς καὶ ἡ φιλία εἶναι, κυριολεκτικὰ, ἔνωσι ψυχῶν καὶ καρδιῶν, ποὺ καθιστᾶ ἀπολαυστικὴ τὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξή.